

# TALVISOTA KUHMOSSA



## **2.KKK/JR 25 SOTAPÄIVÄKIRJA KUHMON RINTAMALTA**

Alkuperäisestä sotapäiväkirjasta luettavaan muotoon muokannut

Matti Halonen 2014

**P 3147****2.KKK/JR 25****SOTAPÄIVÄKIRJA****15.12.1939 – 13.3.1940**

- 15.12.1939 02.00 Kapteeni Halonen otti vastaan pataljoonan.
- 09.00 -11.00 Aseiden puhdistamista, iventoimista, tehtiin ilmoitus puuttuvista aseista.
- 12.00 Aloitettiin kenttälainnoittamistyöt Lauvusjärven puolustuslinjalla. Kenttälainnoitustöitä jatkettiin 16, 17 ja 18 päivänä joulukuuta.
- 18.12.1939 17.00 Saatiin käsky siirtyä Karsikon seudulle, Nurmeksen pitäjän, Mujejärven kylään. Syynä siirtymiseen oli odotettavissa oleva vihollisen hyökkäys idästä Tolkeen suunasta Kuhmon – Lieksan maantietä, Kuhmon – Nurmeksen maantielle prikaatin selustaan. Komppanian toinen joukkue kuljetettiin autoilla viiden- nelle komppanialle alistettuna Tolkeen tietä Petäiskylästä 14 km itään. Muu osa komppaniasta majoitettiin Karsikon seudulle 19.12.1939 klo 02.00 mennessä.
- 19.12.1939 Varusteiden korjaamista, suksien tervausta ja kunnostamista. Ensimmäinen joukkue suoritti ilmatorjuntavartiointia. Toinen joukkue oli alistettuna 5.K:lle ja suoritti kenttävarustelutöitä leiripaikan luona olevalla purolinjalla.
- 19.00 Samana päivänä klo 19.00 jatkettiin etenemistä Tolkeen suuntaan noin 11 km, jossa leiriydyttiin, suunniteltiin ja kaivettiin avoimet konekivääriasemat.
- 20.12.1939 Ensimmäinen joukkue suoritti ilmatorjuntavartiointia.
- 09.00 Toisen joukkueen toinen puoliryhmä lähti alistettuna luutnantti Sandmannin joukkueeseen taistelueturvartioasemaan, noin 4,5 km päässä olevaan Kuhmon – Lieksan ja Tolkeentien risteyksestä.
- 11.00 Luutnantti Pyhtilä pyysi, että luutnantti Sandman ja konekivääripuolijoukkue saapuisi hänen joukkueensa avuksi Lieksantietä Savijärven suuntaan.
- 14.00 Noin kello 14.00 sai luutnantti Sandman ja kk-puolijoukkue yhteyden luutnantti Pyhtilän joukkoihin, noin 12 km päässä Lieksan tietä Tolkeesta etelään. Luutnantti Pyhtilän joukot olivat perääntymässä ja toisen joukkueen neljäs kivääri jätettiin viivytysasemaan, kolmannen kiväärin jäädessä luutnantti Pyhtilän käytettäväksi vastaanottoasemaan. Viivytysasemastaan neljäs kivääri ampui eteneviä ”ryssiä” muutamilla 4-6 laukauksen sarjoilla. Kun konekivääri ei toiminut kunnolla, vain muutama laukaus kerallaan, otettiin se asemastaan ja lähdettiin vastaanottoasemiin. Tällä välin olivat ”ryssät” katkaisseet tien joukoiltamme pohjoiseen, minkä vuoksi vetäydyttiin metsätietä länteen Heikkilänvaaran ja Lievolan taloihin. Matkalla putosi kolmatta kivääriä kuljettava hevonen pienellä Savijärvellä jäihin, josta se saatiin pois noin 15 minuutin kuluttua.

- 20.00 Siirryttiin jälleen Ristijärven ja Lauvusjärven väliselle kannakselle, johon majoituttiin klo 23.30 mennessä.
- 21.12.1939 Komppania suoritti kenttälinnoitustöitä aikaisemmin mainitulla alueella.
- 08.00 Aamulla suorittivat luutnantti Pyhtilän komppania, sekä luutnantti Sandmanin joukkue ja konekiväärin puolijoukkue hiihtomarssin Heikkilänvaara Tolkee, kivääriajoneuvojen jäädessä Lievolaan. Tolkeeseen, luutnantti Taskilan käyttöön jäänyt, ensimmäinen kk-puolijoukkue oli suorittanut asemien parantelua, sekä sen jälkeen vartiopalvelusta, jossa tehtävässä 21.12.39 klo 08.00 korpraali Niilo Jylänki kaatui. Luutnantti Taskilan määräyksestä kk-joukkue suoritti vartiopalvelusta viidellä parivartiopaikalla.
- 21.00 6.12 auto-onnettomuudessa loukkaantunut ja sittemmin lisälmen sotasairaalaan hoidettavana ollut alikersantti Aaro Hiltunen ilmoittautui komppaniassa. Hiltunen ilmoitti samalla, että häneltä sotasairaalaan oli otettu kompassi komppaniaan lähettämistä varten. Kompassi ei ole tullut komppaniaan. Alikersantti Hiltunen ilmoitti myös olleensa tulomatkallaan Kontiomäen asemalla ilmahyökkäyksen aikana.
- Toinen joukkue on edelleen alistettuna 5.K:lle.
- 22.12.1940 Suoritettiin kenttälinnoitustöitä ja lämmitettiin saunat.
- 16.00 Tuli käsky, jonka mukaan komppanian on oltava 45 minuutin kuluttua lähtövalmiina maantiellä. Tarkoituksena oli siirtää komppania pataljoonan mukana Nurmeksen ja Sotkamon kautta Kuhmon kirkonkylän seudulle. Hetken kuluttua tuli uusi käsky, jonka mukaan Kuhmon kirkonkylään siirretään vain kaksi jalkaväkikomppaniaa, jossa on yksi kk-joukkue pataljoonan komentajan oman johdon alaisena. Samalla kun majoituspaikalle jäänyt ensimmäinen joukkue majoittui sisämajoitukseen järvikannaksella oleviin taloihin, minne myös Tolkeen suunnalla toimiva 5.K ja Eskolan puolijoukkue hetimiten palaa. Jonkin ajan kuluttua tuli kolmas käsky, että komppania majoittuu entiselle paikalleen. Samoin II joukkue jää Tolkeen seudulle paikoilleen. II joukkue on edelleen alistettuna 5.K:lle ja on nyt levossa.
- 23.12.1939 Aamusta aloitettiin kenttälinnoitustyöt järvikannaksella. Osa komppaniasta ryhtyi lämmittämään joulusaunaa. 4.K oli kuitenkin ottanut käyttöönsä toisen konekiväärimiehille tarkoitettuista saunoista, josta johtuen noin puolet komppaniasta jäi vaille kylpyä.
- Puolenpäivän aikaan ilmaantui lännestä päin oma lentokone. Jo rintaman yli lennettyään ja ”ryssiä” ammuttuaan se palasi takaisin lännen suuntaan. II joukkue oli edelleen Tolkeen suunnalla ja valmistautui joulua vastaan ottamaan.
- 24.12.1939 Jouluaattona. Yritettiin saunaa, mutta saunojen juuri lämmitettyä saatiin käsky siirtyä etulinjoille. Sinne saavuttiin klo 12.00. Koko marssijan oli päällä ilma-vaara.
- 16.00 Saatiin käsky pystyttää teltat. Kun teltat oli pystytetty, saatiin käsky siirtyä entisille majoituspaikoille, jossa oltiin leiriytyneenä klo 21.30. Tämän jälkeen aloitettiin teltoissa joulun vastaanotto. Jaettiin juuri saapunut hevoskuorma joulupaketteja, joista osa oli omaisten määrätuille henkilöille lähettämiä ja osa tuntemattomalle sotilaalle osoitettuja. Pataljoonaan saatujen jouluannosten lisäksi saatiin 10 cm:n alkoholiannos ja puolitoista askia tupakkaa miestä kohti.

Lahja antimia nautittiin teltoihin otetun, kynttilöillä koristetun kuusen ympärillä, hyvän toveruuden vallitessa. ”Ryssätkin” säästivät juhlaan valmistautumista koko aattopäivän ajan voimakkaalla tykistö-, ja kranaattitulella.

II joukkue oli alistettuna 5.K:lle ja vietti rauhallista joulun aattoa hyvän yhteisymmärryksen ja toveruuden vallitessa.

25.12.1939

Joulupäivä. Joulupäivää vietettiin rauhallisesti, mutta toimintaa oli sikäli, että (jouluviinoissaan) kersantti Pikkarainen partion johtajana, otti yhteyden partionsa kanssa Koiravaarassa majoilevaan luutnantti Kujalan osastoon.

II joukkue oli edelleen 5.K:n mukana ja vietti rauhallista sota-ajan joulua.

26.12.1939

Puhdistettiin ja kunnostettiin aseita ja kuormastoa.

II joukkue alistettuna 5.K:II, kokeili mukana olevia konekivääreitä, jotka toimivat hyvin. Siirryttiin oman komppanian majoituspaikalle.

27.12.1939

Kenttälinnoitustöissä. Yksi puolijoukkue suoritti it-vartiointia. Osa komppaniaa kävi kylpemässä.

28.12.1939

Komppania suoritti kenttälinnoitustöitä järvikannaksella. Yksi puolijoukkue oli it- vartiassa.

29.12.1939 03.00

Kolme kk-ryhmää siirtyi Maunuvaaraan ottamaan vastaan 1.KKK:lta etuvartioasemat.

04.00

Muu osa komppaniasta lähti majoituspaikaltaan ja leiriytyi Latvan maastoon. Päivä käytettiin asemien parantamiseen.

30.12.1939

Suoritettiin kenttälinnoitustöitä Latvan maastossa. III joukkue oli etuvartiassa.

31.12.1939

Jatkettiin kenttälinnoitustöitä. I joukkue oli etuvartioasemassa. Partio Sakarivaarassa.

1.1.1940

Uudenvuoden päivänä II joukkue oli etuvartioasemassa.

2.1.1940

Vartio ja varmistustehtäviä. Kolme kivääri vänrikki Eskolan johtamana etuvartiassa.

3.1.1940 13.15

Aloitettut korsunrakennustyöt keskeytyivät noin klo 13.15 vihollisen avatessa tykeillä ja kranaatinheittimillä tulen. Maunuvaarassa olivat kk:t asemissa noin tunnin ajan, kun jv-komppanian päälliköltä, luutnantti Taskilata, tuli vetäytymiskäskey, jonka mukaan vetäydytään Maunuvaaran eteläpuolelle, purolinjan taakse, minne KK ohella kokoontui myös osa 5.K:aa. Tästä annettiin Maunuvaaraan tukeutuneille ”ryssille” voimakasta tuli-iskutulta. Irtaantumisen aikana kunnostautui erikokoisesti III joukkueen kiväärin sotamies Hannes Viitanen, joka oma-aloitteisesti, vihollisen tulesta välittämättä ja vielä irtaantumisen jälkeinkin ja Maunuvaaraan ja keräsi sinne jääneet vyölaatikot ja ahkion tuoden ne yksin purolinjan taakse.

Kun pataljoonan komentaja oli tämän jälkeen antanut käskyn 5.K:lle ottaa vastaiskulla haltuunsa Maunuvaaran asemat ja kun tiedettiin luutnantti Taskilan yrittävän tätä hyökkäämällä vasemmalta, sekä koska tulosta tästä

vastahyökkäyksestä ei kuulunut, määrättiin 2.KKK:n komentoryhmä suorittamaan hyökkäyksen Maunuvaaraan miinakentän vasemmalta puolelta, eli suoraan rintaman suunnassa. mainittu komentoryhmä lähti heti täyttämään käskyä, tapasi purolinjalla yhden joukkueen 5.K:sta toimeettomana. Edettyään Maunuvaaran rinteelle, ryhmä havaitsi luutnantti Taskilan juuri sinne saapuneeksi ja ”ryssien” sieltä poistuneeksi, minkä vuoksi ryhmä palasi lähtökohtaansa. Illalla suoritettiin miehistön vaihdos Maunuvaarassa entiseen tapaan rauhassa. Mitään menetyksiä ei ollut.

- 4.1.1940 Yritettiin jälleen korsuntekoa. Se keskeytyi kumminkin aamiaisen aikaan, kun ”ryssät” aloittivat kiivaanlaisen tykki-, ja kranaatinheitin tulen käyttäen sekä kranaatteja, että srappelleja. Ammunnasta, joka kesti hämärän tulon saakka, milloin hitaampana, milloin kiivaampana, siitä huolimatta pysyivät Maunuvaarassa olevat KK:t asemissaan. Komentoryhmä oli varmistamassa vasemmalla. Mieshukkaa ei nytkään ollut, eikä myöskään materiaali-menetyksiä. Miehistön vaihdos illalla Maunuvaarassa tapahtui häiriöittä.
- 5.1.1940 Korsujen tekoa Juurikka-ahossa. Kokeiltiin kahta konekivääriä, joista toinen toimi varsin huonosti ja toinen ei lainkaan. Aseet lähetettiin Nurmekseen korjattavaksi. Osa komentoryhmästä, kersantti Pikkaraisen johdolla, oli tiedustelupartiossa Lapinvaaran ympäristössä. Kuului neljä tykinlaukausta ”ryssien” puolelta. Tavanmukainen miehistön vaihdos suoritettiin Maunuvaarassa.
- 6.1.1940 Korsujen tekoa. Komentoryhmä, alikersantti Jarvan johdolla, oli tiedustelupartiossa Lapinvaaran talon ympäristössä. Etulinjalla suoritettiin miehistön vaihdos.
- 7.1.1940 01.00 Kello yhden aikaan yöllä, komppania hälytettiin toimintavalmiiksi, koska vihollinen aloitti hyökkäyksen Maunuvaaraan ilman edellä käypää tykistövalmistelua. Vihollisen, noin 2.5 tuntia kestäneestä, aktiivisuudesta huolimatta, ei sen onnistunut tuottaa komppanialle mitään menetyksiä. Jatkettiin korsujen rakentamista.  
Komentoryhmä oli varmistamassa Latvian seudulla.
- 8.1.1940 Korsun tekoa. Kersantti Pikkaraisen partio hiihti varmistusladun leirialueelta Ylä-Alanteen järvelle.
- 9.1.1940 Korsuntekoa. Komentoryhmä (Kersantti Pikkarainen) tiedustelupartiossa Sakarivaarassa, josta edellisenä päivänä oli havaittu liikettä ja kuultu äänellistä touhua. Partio totesi nyt Sakarivaaran talon tyhjäksi, mutta sen pohjoispuolisen maaston olevan ”ryssien” hallussa ja varmistettuna. Partio ei antautunut taisteluun. Konekiväärikomppania on partioitehtäviä silmälläpitäen avuttomasti aseistettu. Suoritettiin tavanomaiset vartioitten vaihdot.
- 10.1.1940 Korsun tekoa. Kolme konekivääriä etulinjalla, vaihto suoritettiin illalla.
- 11.1.1940 Korsun tekoa. Partio Pikkarainen partiossa Jämäsjärvellä, jossa sai yhteyden Ilomäen partioon. Vihollisia ei tavattu.
- 12.1.1940 08.00 Noin kello 08.00 alkoi ”ryssien” tykki-, ja kranaatinheitin tuli, jota kesti jokuinkin yhtäjaksoisesti hämärän tulon asti. Vihollinen ampui arviolta tykeillä ja heittimillä kaikkiaan 300 – 350 laukausta. Omat vastaavat aseet ampuivat noin kolmanneksen mainitusta ammusmäärästä. Vihollinen pyrki saamaan Maunuvaaran haltuunsa.

Konekiväärikomppania osallistui kahakkaan kolmella konekiväärillä, joista vain uloinna vasemmalla toimivalla oli aihetta puuttua leikkiin. Jo alkuvaiheessa lähetettiin komentoryhmästä muodostettu partio (Alikersantti Jarva) taistelutehtävällä Maunuvaarasta länteen, purolinjan seudulle. Partio joutui ensimmäisenä kosketukseen ja laukaustenvaihtoon ”ryssien” kanssa, näiden yrittäessä kiertää Maunuvaaran lännestä päin. Partio palasi takaisin noin klo 18.00 ammunnan lakattua. Muut konekiväärit olivat valmiina Latvian asemien miehittämiseen. Latvian aukean ja järven suunnalla oli tehostettu tähystys-, ja varmistus. Oma Lentokone saapui klo 11.15 etelästä päin, ampui ”ryssiä” poistuessaan idän suuntaan.

- 13.1.1940 Rauhallinen päivä. Havaittiin, että komppanian teltat ja korsut, samoin kuin Sas:n teltta ovat tarkalleen Koistilasta ampuvien ”ryssien” hyökkäysvaunutykkien ampumasuunnassa, päätellen siitäkin, että puutkin ovat sillä suunnalla läpiammuttuja nimenomaan hyökkäysvaunutykkien ammuksilla. Korsujen tekoa joudutettiin. Suoritettiin asiamukaiset miehistön vaihdot etulinjassa.
- 14.1.1940 04.30 Herätys. I/JR 25 otti vastaan Latvian puolustusasemalinjat.
- 08.30 Saavuttiin Kannaksen maastoon, jossa osa majoittui Ristijärven taloon ja osa telttoihin varustettujen asemien taakse. Lämmitettiin sauna ja noin kolmasosa komppaniasta kylpi. Kaksi ”ryssän” lentokonetta lensi maantien suunnassa länttä kohti.
- 15.1.1940 Levättiin, saunottiin ja järjestettiin majoitusoloja. Vaihdettiin 5.K:n kanssa hevosia. Kuultiin ”ryssän” lentokoneen ääntä leirialueelta, pohjoisen suunnalta.
- 16.1.1940 Järjestettiin vastainen partiotoiminta, jonka mukaan komppania järjesti varmistusladun Lehmiavaaran maastoon, jonka kiertää kaksi kertaa päivässä.
- 17.1.1940 Saunottiin. Partiot tehtiin aamulla ja illalla.
- 18.1.1940 Kaksi lentohälytystä. Kolmas joukkue partio Lapiovaaraan ja Koiravaaraan. Partiot olivat liikkeellä.
- 19.1.1940 09.45 - 10.30 Kolme lentohälytystä, monen lentokoneen ollessa näkyvissä. Komentoryhmä oli partiomatkalla Näätävaaran maastossa. Koiravaaraa pommitettiin ilmasta. Konekiväärimiehet säilyivät naarmutta.
- 20.1.1940 Koiravaaraan järjestettiin ilmatorjuntavartio. Kannaksella oli kaksi ilmahälytystä. Saunottiin ja komentoryhmä partioi.
- 21.1.1940 Partioita kahdesti itään, kerran länteen. Ei ilmahälytyksiä. Ryhdyttiin korsuntekoon. Saunottiin. Pestiin pyykkiä. Ammuttiin koppelo.
- 22.1.1940 Sauna. Neljä lentokonetta lensi yli. Partioitiin kahdesti itäiseen suuntaan.
- 23.1.1940 Seitsemän hälytystä, vihollisen lentotoiminta oli entistä vilkkaampaa. Saunottiin aikaisin aamulla ja illalla saunottiin uudelleen. Aseiden kunnostamista. Kolme partiota lähetettiin, kaksi itään ja yksi länteen.
- 24.1.1940 Lumipyryn vuoksi tänään ei ollut lentotoimintaa kuten oli edellisinä päivinä.

- 25.1.1940 Lumipyry jatkui, ei lentohälytyksiä. Tehtiin kolme partiota kuten eilenkin.
- 26.1.1940 Selkeän sään vallitessa viisi erillistä ilmahälytystä. Pikkaraisen ja Jarvan partiot kävivät varmistuskierroksella. Saunottiin ja tehtiin korsua.
- 27.1.1940 Majoituspaikalle saapui osasto R, jota lentokoneiden toiminta näytti liikuttavan varsin vähän. Korsu saatiin valmiiksi.
- 28.1.1940 Valmistauduttiin liikkeellelhtöä varten.
- 16.00 Komppania lähti kuormastoineen Lapiovaaran ja Koiravaaran kautta Kivijärvelle, jonne saavuttiin puolenyön aikaan. Lapiovaarassa ja Koiravaarassa majoillut kolmas joukkue liittyi komppaniaan. Matka Kivijärvelle oli raskas. Ennen Kivijärvelle saapumista oli pataljoonan rivistö katkennut ja jokin osa komppaniasta saapui yöpymispaikalle vasta pari tuntia myöhemmin. Kuormaston jäädessä pataljoonan kuormaston kanssa taaemmaksi, voitiin pystyttää vain kaksi telttaa.
- 29.1.1940 05.00 Komppania jatkoi matkaa kohti Kuhmo – Lieksa maantietä. Majoittui Kaletomanlammen lounaspuolella olevaan maastoon. Täällä levättiin iltapäivä.
- 30.1.1940 08.00 Lähdettiin etenemään maantien suunnassa kohti Sivakan tienhaaraa. Edettiin kunnes ”ryssät” pysäyttivät etenemisen noin 1,5 km päähän mainitusta tienhaarasta. Kun etenemistä ei voitu jatkaa, siirryttiin noin 0,5 km taaemmaksi, mihin majoituttiin teltoihin. Samalla ensimmäinen joukkue jäi yhdessä neljännen komppanian kanssa etuvarmistusasemiin. Tiedusteltiin konekivääriasema. Pataljoonan komentaja lähetti komentoryhmän partiomatkalle Klemetin länsipuolella olevaan viidenteen, Taskilan komppaniaan, joka oli katkaissut Saunajärven maantien niin sanotut eckau – keckau kohdalta. Partion oli vietävä sinne tieto, että mainitun komppanian oli pidettävä saavuttamansa asemat. Sen oli ilmoitettava, että sinne oli tulossa pioneirit miinoittamaan maantietä, sekä lopuksi ryhmän oli tiedusteltava, tarvitsiko komppania tehtävänsä suorittamiseen apuvoimia. Luutnantti Taskila palautti partion ilmoittaen tarvitsevansa avuksi kaksi konekivääriä. Tämä tiedon toi palaava partio kello 24.00.
- 31.1.1940 03.00 Pikkarainen sai uuden määräyksen viedä pioneeriryhmän sekä teltan viidenteen komppaniaan. Vajaa kaksi tuntia myöhemmin käsky oli täytetty. Luutnantti Taskila ei päässytäkään partiosta palaamaan, vaan lähetti sen ottamaan yhteyttä osasto Ruotsaloon ilmoittaakseen tälle, että maantie Kemetin länsipuolella on meikäläisten hallussa. Everstiluutnantti Ruotsalo lähetti osan partiosta alikersantti Jarvan johdolla takaisin Taskilan komppaniaan, jolle oli ilmoitettava, että osasto Ruotsalo kello 13.00 ottaa maantien haltuunsa Saunajärven länsipuolella ja Muroleen osastoon yhtyen hyökkää tien suunnassa länttä kohti. Täytettyään saamansa tehtävän, Jarvan partio palasi Sivakkaan. Pikkarainen miehineen jäi everstiluutnantti Ruotsalon määräyksestä Saunajärvelle. Luutnantti Taskilan pyynnöstä johtuen lähetettiin hänen käyttöönsä Konekivääripuolijoukkue vänrikki Eskolan johdolla. Perille tultuaan konekivääri asetettiin aseisiin siten, että voitiin hallita maantietä sekä itään, että länteen. Sivakassa valittiin konekiväärille puolustusasemat ja suoritettiin raivauksia tehokkaan ampuma-alan saamiseksi.
- 1.2.1940 08.00 Eckkau – Keckkaussa kello 08.00 aikaan alkanut tykistö-, ja kranaatinheitin

toiminta ”ryssien” osoitti, että silloiset konekiväärien asemat olivat vaikeasti pidettävissä, minkä vuoksi tehtiin uudet asemat. Kun oli saatava miehistölle lepoaikaa, lähetettiin paikalle Sivakasta vielä kaksi konekivääriä, joista kuitenkin toinen oli heti asetettava aseisiin kolmanneksi maantien eteläpuolella olevalle kankaalle, mistä se saattoi ampu edessä olevan suon yli maantielle. Kolmen konekiväärin pitäminen asemassa yötä päivää neljällä miehistöllä näissä olosuhteissa kävi raskaaksi.

08.00 Kello 08.00 seuduilla sai Pikkarainen luvan poistua Saunajärveltä ja saapui puolenpäivän aikaan Sivakkaan. Sivakassa parannettiin asemia ja suoritettiin raivauksia. Eckau – Keckkauhin oli myös saapunut osasto Jussila. Luutnantti Jussila toimi nyt siellä päällikkönä.

19.00 Illalla klo 19.00 seuduilla alkoi teltta- alueelle jostakin syystä kiivas ammunta ja yleinen hälinä jota kesti ainakin parituntia, jonka aikana toisen joukkueen ensimmäisen kiväärin tähyistäjä Viljo Qvist sai luodin päähänsä. Qvist kuoli joukkosidontapaikalle vietäessä. Teltta-alueella sattunut hämminki lienee osittain aiheutunut miesten väsymyksestä ja hermostuneisuudesta.

2.2.1940

Luutnantti Jussila oli katsonut ”ryssien” painostuksen nyt puolustettavaa tukikohtaa vastaan siksi suureksi, että täällä tarvittaisiin enemmän konekivääreitä.

08.00 Sen vuoksi kello 08.00 aikaan lähetettiin puolet toisesta joukkueesta entisten lisäksi luutnantti Jussilan käyttöön. Tämä oli välttämätöntä senkin vuoksi, että muuten se olisi voitu jatkuvasti pitää kolmeakaan konekivääriä asemassa.

Sivakassa aloitettiin heti aamulla korsujen teko, samalla kun osa miehistöä jatkoi ampuma-alojen raivauksia konekivääriasemien edestä. Päivällä tuli kuitenkin tieto, että pataljoonan komentopaikka siirretään luutnantti Jussilan toimialueelle ja siksi komppanian päällikkö siirtyi yhdessä pataljoona komentajan kanssa sinne.

Koko päivän olivat ”ryssät” olleet Sivakan ja Klemetin välisellä alueella vilkkaassa toiminnassa. Paitsi tykki-, ja kranaatinheitin tulta, ampuivat he konekivääriasemiamme kolmesta hyökkäysvaunusta, joista kaksi asetui Eckau- Keckkaun kohdalla poikittain maantielle ampuen osaksi tykeillä ja osaksi konekivääreillä ja kolmas ampui konekiväärillä Sivakan suunnasta aukean laidasta. Asemistamme oli amuttava monta konekiväärin vyötä. Menetyksiä ei kuitenkaan tullut.

Illemmalla komppanian päällikkö siirtyi pataljoonan komentopaikan ja maantien välillä olevalle leirialueelle vanhimmaksi upseeriksi. Tämä leiripaikka oli huonosti järjestelty, kaikki teltat olivat yhdessä rykelmässä, hevoset, ajoneuvot, varusteet ja teltat sekaisin. Ilmavaara oli kokonaan unohdettu ja niin edelleen. Vänrikki Eskola, samoin kuin miehistökin, pitkäaikaisen valvomisen ja asemassaolon uuvuttamana, täytyi Sivakasta vaihtaa vähemmän uupunutta väkeä.

23.00 Sen vuoksi illalla kello 23.00 saapui vänrikki Korhonen, kolmen konekiväärimiehistön kanssa suorittamaan vaihtoa. Vastaava määrä miehistöä seurasi vänrikki Eskolaa Sivakkaan. Vaihto tapahtui puolenyön aikaan. Konekiväärien osalta päivän pahin tehtävä oli ollut silloin kun maantien pohjoispuolella toiminut Karikosken jalkaväkijoukkue oli saatava vetäytymään tien eteläpuolelle. Tällä aikaa oli hyökkäysvaunujen koko huomio saatava kiintymään meidän konekivääriasemiimme, siinä onnistuttiinkin.



3.2.1940

Miehistön vaihto ei ollut vielä loppuun suoritettu, vaan muitten koekiväärien miehistö oli juuri silloin palaamassa leirille, kun telta-alueen pohjoisosasta kuului laukaus ja kohta sen jälkeen lyhyt konepistoolin sarja. Samassa oli koko leiri liikkeellä. Kaikki etsivät käsiinsä aseensa ja suksensa, ampuivat umpimähkään joka suuntaan, etupäässä ilmaan. Sekasortoinen miehistö pyrki jalan tai hiihtäen eteläiseen suuntaan kilpaa pillastuneiden hevosten kanssa. Ja joka suunnalle kehoitettiin ampumaan, koska ”ryssät” hyökkäsivät leirin kimppuun. Leiripäällikkö sai kuitenkin noin puolentuntia kestäneen työ jälkeen leirin rauhoittumaan. Metelin syytä tutkiessaan hän ei löytänyt sille muuta selitystä kuin, että Klemetin suunnalta oli ”ryssä” ampunut summanmutikassa jonkin laukauksen, joista yksi sattui leirialueen reunassa puuhun. Tämä kuuli oikealla edessä oleva parivartio, joka samalla huomasi vasemmalla asemista palaavan oman miehistön, luuli sitä ”ryssäksi” ja ampui sitä.

Nämä luodit vuorostaan suuntautuivat leirialueen vasemmanpuoleisen parivartion läheisyyteen ja tämä vuorostaan ampui laukauksia nimenomaan leirin herättämiseksi. Telta-alueella olleet vuorostaan käsittivät leirin olevan saarrokseseen joutumassa ja niin hillitön pakokauhu oli valmis. Rytäkässä ei kuitenkaan sattunut vakavaluontoisia vahinkoja.

Leiripaikka oli kuten sanottu, huonosti valittu ja sen käyttö heikosti järjestetty, minkä vuoksi komppania saikin käskyn siirtää telttansa taaemmaksi. Tämä tapahtui aamuhämärissä. Teltat saatiin pystyyn ja jonkin verran naamioiduksikin, mutta kuitenkin koko päivänä niitä ei voitu lämmittää, yhä enenevän vihollisen lentotoiminnan takia.

Asemissa oli tapahtunut sellainen muutos, että kun edellisenä iltana oli jätetty maantien pohjoispuolella olevat asemat miehittämättä, oli ”ryssä” kaiken yötä toimillaan käynyt yhä tunkeilevemmäksi. Sen vuoksi, annetun käskyn mukaisesti, luovuttiin maantien välittömässä läheisyydessä olevista asemista.

06.00

Konekiväärin osalta irtaantuminen tapahtui kello 06.00. Uudet asemat otettiin noin 200 metrin päästä, maantien eteläpuolelta, kankaan laidalta. Jo yön aikana ”ryssät” olivat tallanneet polkuja useaan paikkaan asemiamme edessä olevalle aukealle suolle, miltei aukean puoliväliin asti ja näitä polkuja hyväksi käyttäen he koettivat päivän aikana päästä useaan otteeseen lähelle meidän asemiamme, samalla kun hyökkäysvaunut ampuivat asemiamme kohti maantieltä. Lähestymisyriytyksen kuitenkin keskeytyivät vastapuolen menettäessä useita miehiä. Sotamies Kröker ampui heitä eniten. Tällöin havaittiin myös, että yksi konekivääri, nimittäin toinen ahkioon montteerattu venäläinen, ei toiminut tällaisessa pakkasessa kuivana, enempää kuin käytettäessä käytettävänä olevaa öljyä. Sen vuoksi tämä ase lähetettiin Sivakkaan käytettäväksi reservikiväärinä. Sieltä tuotiin samanlainen konekivääri tilalle. Käskyn mukaan asetettiin neljä konekivääriä aseisiin. Erikoisena hankaluutena KKK:lla osalla oli se, että kuudesta konekiväärillä on vaikea pitää yötä päivää neljää asemassa, mikäli miesten lepo lainkaan huomioidaan ja siksi nyt oli miehistön varten käytettävä myös Sivakassa olevaa miehistöä. Tämä oli ainoa mahdollinen, vaikkakaan ei sopivaa, kun muistaa, että matka näiden joukkojen välillä on useita kilometrejä. Sivakassa oleva miehistö oli sellaisenaan sekä levon tarpeessa siellä suoritettujen korsuntekkojen ja raivaustöiden johdosta.

Raskaimman päivätyön kesti alikersantti Toppisen konekivääri, johon ei oltu lainkaan voitu järjestää vaihtoa koko päivän aikana ”ryssien” häytytyksen vuoksi. Konekivääri selvisi pätkähästä sillä, että edellä mainittu Kröger, joka Useimmat ”ryssät” kaasi, sai vihollisen luodista jakauksen hiusmartoonsa.

Sivakassa vänrikki Pekurin johdossa olevat kuusi konekivääriä oli järjestetty siten, että kaksi oli kenttävartiossa, kaksi oli asemassa ja kaksi reservissä. Liike-

nevä miehistö paranteli asemia ja teki raivaustöitä.

- 4.2.1940 Ennen päivän valkenemista konekiväärit irtaantuivat asemistaan seuratakseen muun pataljoonan mukana idemmäs. Suunnilleen Klemetin eteläpuolella pataljoona pyrki maantielle. Maantielle yritettäessä, neljä konekivääriä asetettiin aseisiin, kahden jäädessä aseisiin. Pystytettiin teltat.
- 5.2.1940 Pataljoona siirtyi aamulla hämärän aikaan vielä idemmäksi, Klemetistä kaak koon noin 2,5,km, minne majoituttiin. Kuudes komppania oli saavuttanut maantien noin 700 metriä Klemetistä itään, paikassa, joka oli noin 1,5 km leirialueelta suoraan pohjoiseen. Tämä oli ensimmäinen kerta, kun jalkaväki-komppania toimi ilman konekiväärien apua. Komentoryhmä oli partiomatkalla osasto Tuoviseen. Illalla konekiväärit siirtyivät komentopaikan eteen. Komentopaikalle jäi vain yksi konekivääri ilmatorjunta-asemassa oloa varten, sekä komentoryhmä, jolle jäi varmistus ja partioitehtäviä.
- 6.2.1940 Järjestettiin konekiväärien käyttö siten, että Sivakassa suunnalla asetettiin etulinjaan kaksi konekivääriä asemaan, jotka oli oltava miehitettynä vuorokaudet ympäriinsä, kaksi konekivääriä oli reservin paikassa ja yksi konekivääri oli viimeksi mainitussa paikassa ilmatorjunta-asemassa valoisan ajan, sekä yksi edelleen ilmatorjunta- asemassakomentopaikalla. Etulinjan asemia ”Römsän” valmisteltiin.
- 27.2.1940 Etulinjalle siirrettiin ”Pakista” vielä kolmas konekivääri aseisiin. Asemia paranteltiin ja raivauksia suoritettiin. Noin puolenpäivän aikaan seudulle lensi ”Pakin” ja komentopaikan välisellä alueen yläpuolella, matalalla, hävittäjämallinen lentokone, joka äänestä päätellen aikoi laskeutua johonkin komentopaikan, maantien ja osasto Tuovisen väliin. Kun Pikkarainen sai suunnan oletettuun laskeutumisaikaan ja tehtävän etsiä kone yhdessä korpraali Haatajan ja korpraali Myllylän kanssa. Nämä löysivätkin koneen. Kun komppanian päällikkö, kahden lähettinsä kanssa, adjutantti Rahkalan seuraamana saapui paikalle hetkistä myöhemmin, havaittiin, että kone oli laskeutunut laajahkolle suolle, noin yhden kilometrin päähän oman linjan itäpuolelle. Se osoittautui olevan sairaankuljetukseen käytettävä kaksitasoinen, yksimoottorinen lentokone, jonka peräsivessä ja rungossa oli pienehkö punainen risti. Rungon tunnuksena oli CCCP+K19. Koneelta lähti kahden miehen jäljet itä-kaakon suuntaan. Koneessa ei ollut näkyvää vikaa. Kun etulinjastamme itään olevasta tukikohdasta (”101”) kuului tällöin ammuntaa, eivät lentäjät nähtävästi uskaltaneet sinne päin. ”Ryssän” tukikohta ”101” oli liian lähellä, jotta kone olisi voitu sellaisenaan siitä hinata pois, etenkin kun ”ryssienkin” oli täytynyt huomata koneen laskeutuminen ja kun yhä lisääntyvä ilmatoiminta vielä olisi tätä vaikeuttanut, antoi komppanian päällikkö Pikkaraiselle määräyksen polttaa lentokone paikoilleen. Koneessa ollut iso kartta otettiin talteen ja kone sytytettiin. Valtava tuli-, ja savupatsas nousi kohti taivasta. Jälkiä seuraten löydettiin sitten molemmat lentäjät noin 200 metrin päässä koneesta, kankaan laidasta. Savupatsaan opastamana saapui tällöin paikalle myös viidennen komppanian partio, joka myös oli ollut koneen etsintäpuuhissa. Lentäjät otettiin vangiksi ja tuotiin pataljoonan komentopaikalle. Heiltä löytyi muun ohella vielä toinenkin kartta. He kertoivat olevansa Moskovalaisia siviililentäjiä, jotka sodan syttyessä oli kutsuttu armeijaan. Eivät kertomuksen mukaan olleet osallistuneet pommituksiin, eivätkä myöskään kuljettaneet sairaita, vaan lennelleet viemässä joukko-osastoilleen lääke-, ja sidetarvikkeita, ”paketeita”, ynnä muuta.

Lentäjät ja heiltä otetut kartat sekä esineet toimitettiin prikaatin esikuntaan. Mainita voidaan vielä, että lentäjien kertoman mukaan koneen bensiini-tankista, koneeseen johtava putki oli jostakin syystä tukkeutunut. Heidän tarkoituksenaan oli saada se korjatuksi ja sen jälkeen jatkaa matkaansa. Koneesta lähtenyt tulipatsas ja sankka savu houkutteli paikalle suuren joukon toisia lentokoneita.

8.2.1940 - 12.3.1940

Välisen ajan toiminnasta on mainittava, että Klemetin suunnalla korjattiin asemia ja suoritettiin raivauksia. Oikealle sivustalle rakennettiin vielä neljäskin asema vaihtosemineen ja myöhemmin maantien pohjoispuolelle vielä viides. Tämän vuoksi oli viisi konekivääriä pidettävä etulinjassa. Joten ilmatorjunta-asema komentopaikalta poistettiin. Konekiväärit osallistuivat yhdessä muun jalkaväen kanssa tuli-iskujen antamisiin "ryssien" partioiden ja hyökkäysten estämisiin ja hyökkäysvaunujen ampumisiin.

20.2.1940 komentoryhmä muutti korsiun. Sen jälkeen 26.2.1940 tehtiin korsu "Römsään" ja viimeiseksi "Pakkiin".

16.2.1940 komppania sai käyttöönsä uuden englantilaisen hyökkäysvaunujen torjuntakiväärin (14 mm).

Sivakan suunnalla olleista kahakoista on erikseen mainittava 4.2.1940 tapahtunut "ryssien" turha yritys päästä asemiimme, joissa silloin oli viisi konekivääriä ja jolloin sotamies Kröger haavoittui jalkaan.

4 ja 5.3.1940 tapahtuneet vihollisen yritykset uudistaa sama yritys.

6.3.1940 vihollinen antoi aseita kranaatinheitin ja hyökkäysvaunutykki keskityksiä, joidenka aikana kersantti Analinpää haavoittui. Torjuntakiväärillä ammuttiin useita osumia, mistä oli seurauksena, että toinen hyökkäysvaunu tuli toimintakyvyttömäksi ja että todennäköisesti myös kranaatinheitin tulenjohtue tuhouttiin.

Tulitaistelu 7.3.1940. Voimakkaat tuli-iskut 8.3, 9.3 ja 10.3 sekä tuli-iskut kahtena seuraavana päivänä, kuten myös 13.3 aamupäivällä.

Sivakan suunnalla tehtiin edelleen raivaustöitä ja valmistettiin korsu. Yhdessä neljännen komppanian kanssa suoritettiin usein häiritsemisammuntoja sekä päivisin, että yön aikana. 21.2.1940 määrättiin neljä konekivääriä vänrikki Pekurin johdolla luutnantti Essenin käyttöön Saunajärven seudulle. Ilmoittautuminen hänelle tapahtui Kähkölässä 22.2.1940 klo 02.00. Saadun tehtävän mukaisesti siirtyi kaksi konekivääriä Saunasaareen vänrikki Tervoselle alistettuna ja kaksi konekivääriä alistettiin kornetti Laatsilalle Kalliolammelle. Kummallakin puolijoukkueella oli varmistustehtävä.

27.2.1940

Joukkue kokoontui uudelleen luutnantti Essenille alistettuna Löytövaaraan, mistä heti siirryttiin Kuusijärvelle tuhoamaan rajalta länteen pyrkivät vihollisosastoja. Heti kenttävartiota asetettaessa Kuusijärven eteläpähän, ilmestyi paikalle myös vahva "ryssän" partio, mutta sen karkottamiseen tarvittiin vain yksi konekivääri. Samana iltana piti joukkueen taas siirtyä luutnantti Hailan mukana Järvenpähän varmistamaan asemia eteläiseen suuntaan. Rasittavan matkan jälkeen saavuttiin jälleen Majalammelle (Neljä kilometriä Kalliolammesta itään) aamulla klo 06.00. Tällöin ei oltu saatu muonaa kahteen vuorokauteen.

28.2.1940 10.00

Matka jatkui edelleen Kalliolammelle ja illalla Majalammelle. Toimintaan vaikeutti erittäin vilkas "ryssien" lentotoiminta. Koko päivän sateli lentopommeja ja konekiväärisuihkuja. Eräs kaksimoottorinen pommikone putosi noin 400 metrin päähän asemiemme eteen.

Järvenpäästä varmistettiin aina 4.3 saakka, jolloin joukkue taas palasi takaisin Saunasaareen, tällä kertaa kapteeni Kuistiolle alistettuna. Tehtäväksi tuli es-

tää "ryssien" pääsy Saunajärven pohjoispuolelta järven jäälle, sekä samalla varmistaa saari eteläiseen suuntaan. Saunasaarta ahdistivat lentokoneet pommituksillaan ankarasti, mutta tuloksetta. Oli monenlaista häiritsemistoimintaa.

- 13.3.1940 Täällä joukkue oli sotatilan loppuun 13.3.1940 klo 11.00 asti.
- 14.3.1940 Joukkue otti Saunajärven jäältä kahden suomalaisen sotilaan ruumiit.
- 15.3.1940 Joukkue ilmoittautui omaan komppaniaansa.
- Komentoryhmän partiotoiminnasta tähän aikaan mainittakoon seuraavaa:
- 8.2.1940 10.00 Partio kävi Saunajärven maantien pohjoispuolella tutkimassa, onko "ryssillä" siellä huoltotietä tukikohtiensa välillä. Tulos oli kielteinen.
- 9.2.1940 Partio otti yhteyden Ruotsalon ja Muroleen osastoihin maantien pohjoispuolella, vieden samalla asiaa prikaatin kolmannelle pataljoonalle. Asia oli käsky hyökätä pohjoisesta päin maantielle. Tätä hyökkäystä sitten viimeksi mainittu yritti tuloksetta. Samana iltana partio kävi vielä maantien eteläpuolelta kulkien "ryssän" tukikohdan "101" seuduilla ja löysi sieltä kranaatinheitin aseman.
- 10.2.1940 Komentoryhmä oli varmistustehtävässä hyökkäysvaunuestettä tehtäessä ja iltapäivällä partioitiin "101" seuduilla vänrikki Hassin johdolla. Saatiin selville joitakin vihollisen konekivääripesäkkeitä.
- 11.2.1940 Partio oli taas liikkeellä vänrikki Hassin johdolla. Tällä kertaa kierrettiin tukikohta "101".
- 13.2.1940 Partioitiin yhdessä esikuntakomppanian miesten kanssa "101:n" ympärillä.
- 14 ja 15.2.1940 Päivinä uudistettiin sama kierros.
- Tämän jälkeen oli komentoryhmä, jonka vahvuus oli 1+7, komentopaikalla vartiossa yhdellä parivartiolla. Sen lisäksi se oli osallistunut toiseen parivartioon ja pistäytyi silloin tällöin partiossakin.
- Toimitusjoukkuetta on helmi-, ja maaliskuun aina rasitettu melkoisesti, osaksi siitä syystä, että muonitus on kaiken aikaa ollut komppanian omana huolena, siitä huolimatta, että komppania on ollut hajallaan hyvin laajalla alueella, minkä lisäksi "ryssän" lentotoiminta pakotti joukkueen muun kiireensä ohella korsujen tekoon.
- Komppanian päällikön käsityksen mukaan on 28.1 – 13.3.1940 välisenä aikana komppaniaa rasitettu, sen raskaan liikkuvaisuuden, yhtämittaisen valvomisen, asemissa olevan miehistö vaihtomahdollisuuden vähäisyyden, komppanian hajallaan olon ym. syiden vuoksi rasitettu enemmän kuin mitään muuta pataljoonan komppaniaa, mutta on se siitä kuitenkin selvinnyt.